

27. 7. 2011

ID: 75724

Odměna ustanoveného obhájce

Jestliže je obviněný pravomocně uznán vinným trestným činem, je pak povinen státu uhradit celou částku, kterou stát vynaložil na náklady ustanoveného obhájce, a to včetně částky představující DPH, stejně jako by tak ve vztahu k obhájci učinil samotný obviněný, pokud by náhradu těchto nákladů trestního řízení nezprostředkoval stát.

(Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 11 Tz 17/2011, ze dne 29.3.2011)

Nejvyšší soud České republiky projednal ve veřejném zasedání stížnost pro porušení zákona, kterou podal ministr spravedlnosti České republiky v neprospěch obviněného L. S. , proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 1. září 2010, sp. zn. 9 To 313/2010, ve věci vedené u Obvodního soudu pro Prahu 3 pod sp. zn. 25 T 23/2010, a podle § 268 odst. 2 tr. ř. rozhodl tak, že usnesením Městského soudu v Praze ze dne 1. září 2010, sp. zn. 9 To 313/2010, byl porušen zákon v ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. a v řízení, které mu předcházelo, v ustanovení § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. ve prospěch obviněného L. S.

Z odůvodnění :

Usnesením Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 10. 8. 2010, sp. zn. 25 T 23/2010, bylo v trestní věci odsouzeného L. S. podle § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. rozhodnuto tak, že odsouzený je povinen zaplatit státu částku ve výši 4 950,- Kč, kterou soud uhradil ustanovené obhájce JUDr. I. S. jako odměnu za jeho obhajobu a náhradu hotových výdajů. Z odůvodnění tohoto usnesení se podává, že v trestním řízení vedeném u Obvodního soudu pro Prahu 3 byla L. S. ustanovena obhájce JUDr. I. S., neboť u něj byly dány důvody nutné obhajoby. Po skončení obhajoby byla této obhájce usnesením ze dne 22. 6. 2010, sp. zn. 25 T 23/2010, přiznána odměna za zastupování a náhrada hotových výdajů v celkové výši 5 940,- Kč, která byla následně i vyplacena. Obviněnému bylo proto uloženo, aby státu tuto odměnu a náhradu hotových výdajů uhradil, ovšem v částce snížené o 990,- Kč, tj. nižší o 20 % představující daň z přidané hodnoty (dále většinou jen ve zkratce „DPH“) s tím, že odměna sice byla obhájce odsouzeného soudem vyplacena včetně částky představující DPH, když tato je jako plátce DPH povinna ji odvést státu, po odsouzení ale již nelze úhradu této částky spravedlivě požadovat, neboť by fakticky došlo k dvojímu odvodu DPH státu.

Proti tomuto usnesení Obvodního soudu pro Prahu 3 podal státní zástupce stížnost, o níž Městský soud v Praze rozhodl napadeným usnesením ze dne 1. 9. 2010, sp. zn. 9 To 313/2010, tak, že ji podle § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. jako nedůvodnou zamítl.

Městský soud v odůvodnění tohoto usnesení uvedl, že ač lze s argumenty obsaženými ve stížnosti souhlasit (podstatou námitek státního zástupce bylo tvrzení, že k dvojí úhradě DPH státu nedochází, neboť to, co stát vyplatí na DPH obhájce, obhájce později vyplatí příslušnému správci daně, tj. opět státu, a pro stát to tedy neznamená žádný příjem; jediný příjem by pro něj v tomto směru znamenala platba DPH odsouzeným), nelze jí vyhovět, neboť soudní praxe se ustálila na názoru, že odsouzenému se povinnost k náhradě nákladů obhajoby včetně DPH, v případě, že jde o ustanoveného obhájce, jenž je plátcem DPH, neukládá. Obhájce je obecně oprávněn požadovat, aby mu byla uhrazena jeho odměna a náhrada hotových výdajů, a to včetně DPH, je-li jejím plátcem, a obviněný pak je povinen tuto odměnu i další náklady hradit, včetně DPH. Pokud je ale obhájce

obviněnému ustanovován, děje se tak vždy podle poradníku advokátů vedených soudem a obviněný tak nemá žádnou možnost ovlivnit, zda mu takto bude ustanoven obhájce, který je plátcem DPH, nebo obhájce, který plátcem DPH není. Proto se soudní praxe ustálila na postupu, který tuto situaci rozlišuje, jinak by postavení obviněných při ustanovování obhájců nebylo rovné, a to nelze připustit.

Proti tomuto usnesení Městského soudu v Praze podal ministr spravedlnosti České republiky podle § 266 odst. 1 tr. ř. stížnost pro porušení zákona v neprospěch obviněného L. S. Podle názoru ministra spravedlnosti byl napadeným usnesením Městského soudu v Praze porušen zákon v ustanoveních § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. a v předcházejícím řízení v § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. ve prospěch obviněného L. S.

Z odůvodnění podané stížnosti pro porušení zákona předně vyplývá, že podle názoru stěžovatele oba soudy chybně vyložily a aplikovaly ustanovení § 151 odst. 2 tr. ř., § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. a v konečném důsledku městský soud porušil ustanovení § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. Při nedostatku výslovné právní úpravy soudy vyšly z premisy, že uložením povinnosti odsouzenému k náhradě DPH vyplacené obhájci, by se pro obviněného nespravedlivě duplovala úhrada DPH státu (v této souvislosti je v usneseních odkazováno na rozhodnutí Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 10. 2008, sp. zn. 1 Tmo 13/2008, kde byl tento právní názor vysloven) a fakticky by tím byla založena nerovnost obviněných, jimž je obhájce ustanovován orgány činnými v trestním řízení, daná tím, zda ustanovený obhájce je nebo není plátcem DPH.

Tyto argumenty ale podle stěžovatele neobstojí. Uhradí-li obhájce, jemuž byla státem vyplacena odměna za zastupování obviněného, příslušnému správci daně DPH, činí tak z prostředků, jež mu byly předtím vyplaceny soudem. Pro veřejný rozpočet tak tato částka není dvojným příjmem. Stát de facto vyplácí částku DPH sám sobě, prostřednictvím soudem ustanoveného obhájce. Pokud by tedy odsouzenému byla uložena povinnost uhradit státu také DPH, k žádné dvojí úhradě této částky by nedošlo. Výklad principu rovnosti stížnostním soudem není správný. Princip rovnosti (jak jej vykládá a chápe i Ústavní soud) není nivelizace ve výsledku, nýbrž garance startovních šancí. Ta je přitom při ustanovování obhájců soudem zajištěna, neboť obhájci jsou ustanovováni podle předem daných zákonných pravidel, a je tedy víceméně otázkou nahodilosti, zda obviněnému bude ustanoven obhájce, který je plátcem DPH nebo ten, který jím není. Žádný obviněný tedy není apriori znevýhodněn, neboť poradník advokátů ex offio je pro všechny obviněné stejný a princip rovnosti tak nemůže být dotčen. Podle názoru stěžovatele výklad městského soudu může být v konečném důsledku pro obviněné i diskriminační, neboť obviněný, který si zvolí obhájce, jenž je plátcem DPH, bude povinen tuto odměnu uhradit včetně DPH, kdežto obviněnému, jemuž bude tento obhájce ustanoven, nebude povinnost platit DPH uložena, ačkoliv mu bylo poskytnuto plnění (právní pomoc) ve stejném režimu. Výklad ustanovení § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. zaujatý v napadeném rozhodnutí má v neposlední řadě nepříznivý dopad i do fiskální oblasti.

V petitu stížnosti pro porušení zákona ministr spravedlnosti navrhl, aby Nejvyšší soud České republiky podle § 268 odst. 2 tr. ř. vyslovil, že napadeným usnesením Městského soudu v Praze a v předcházejícím řízení byl zákon porušen ve prospěch obviněného L. S. v ustanoveních § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. a § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř., když jiný postup, než akademické konstatování, že byl porušen zákon ve prospěch obviněného, současná právní úprava neumožňuje.

V rámci veřejného zasedání konaného před Nejvyšším soudem se k podané stížnosti pro porušení zákona vyjádřila státní zástupkyně činná u Nejvyššího státního zastupitelství tak, že s podanou stížností souhlasí, neboť má za to, že odsouzený je povinen státu uhradit odměnu a hotové výdaje ve stejné výši, v jaké je předtím stát uhradil ustanovenému obhájci. Má za to, že tento názor vyplývá přímo z textu ustanovení § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. a že právní úprava je v tomto směru jednoznačná. Stejně závěry lze vyvodit i z § 23a zákona o advokacii, jakož i ze zákona o dani z přidané hodnoty, zejména z jeho ustanovení § 5, § 14 odst. 2 písm. a) a § 21 odst. 5. Proto navrhla,

aby Nejvyšší soud vyhověl podané stížnosti pro porušení zákona a rozhodl v souladu s jejím petitem.

Obhájce obviněného JUDr. L. Š. se k podané stížnosti pro porušení zákona vyjádřil tak, že navrhuje její zamítnutí, neboť ji pokládá za nedůvodnou. Má za to, že se lze ztotožnit s argumentací obou nižších soudů, že uložení povinnosti odsouzenému uhradit náklady obhajoby včetně příslušné částky odpovídající DPH znamená pro stát dvojí příjem DPH. Rovněž se tím zakládá nerovnost mezi odsouzenými podle toho, zda jim byl ustanoven obhájcem advokát, který je plátcem DPH nebo advokát, který tímto plátcem není. Má za to, že jak trestní řád, tak i ostatní relevantní procesní normy, tj. občanský soudní řád a soudní řád správní rozlišují mezi nárokem na odměnu a na náhradu hotových výdajů na jedné straně, a částkou připadající na úhradu DPH na straně druhé. Proto lze výkladem ustanovení § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. dovodit, že odsouzený je povinen zaplatit toliko odměnu a hotové výdaje uhrazené státem obhájci, nikoli však již „nádstavbu“ těchto nákladů, tj. částku odpovídající DPH, kterou státu uhrazuje obhájce jako plátce DPH. Proto je odsouzený povinen státu uhradit částku vyplacenou ustanovenému obhájci bez DPH, přičemž takový postup odpovídá i zákonu o dani z přidané hodnoty.

Nejvyšší soud České republiky (dále jen Nejvyšší soud) podle § 267 odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost výroku napadeného rozhodnutí, a to v rozsahu a z důvodů uvedených v podané stížnosti pro porušení zákona, jakož i řízení napadenému rozhodnutí předcházející, a shledal, že zákon byl porušen.

Podle § 22 a § 23a zákona č. [85/1996](#) Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů, a § 13 a násl. vyhlášky č. [177/1996](#) Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), obhájce poskytuje své služby (zpravidla) za odměnu, a mimo jiné má též nárok na náhradu hotových výdajů. Je-li plátcem daně z přidané hodnoty, náleží mu k odměně též částka odpovídající této dani, kterou je povinen odvést státu.

V souvislosti s posuzovanou problematikou je třeba připomenout též některá relevantní ustanovení zákona č. [235/2004](#) Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

Tak podle § 2 odst. 1 písm. b) tohoto zákona je předmětem této daně poskytnutí služby za úplatu osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti, s místem plnění v tuzemsku, přičemž osobou povinnou k dani je i fyzická osoba, která samostatně uskutečňuje takovou činnost, kterou se mimo jiné rozumí i výkon nezávislé činnosti právníků (§ 5 odst. 1, 2 zákona). Za poskytnutí služby se pro účely zákona o dani z přidané hodnoty též považuje poskytnutí služby za úplatu i na základě rozhodnutí státního orgánu nebo vyplývající ze zvláštního právního předpisu (§ 14 odst. 1, 2 zákona). Podle § 47 odst. 1 písm. a) tohoto zákona se u služeb uplatňuje základní sazba daně ve výši 20 %.

Podle § 151 odst. 1 tr. ř. stát nese náklady na provedení trestního řízení, nenese ale vlastní náklady obviněného, zúčastněné osoby a poškozeného, ani vydání způsobená zvolením obhájce a zmocněnce.

Podle § 151 odst. 2 tr. ř. má obhájce, který byl obviněnému ustanoven, nárok na odměnu a náhradu hotových výdajů podle zvláštního předpisu (viz vyhláška č. [177/1996](#) Sb., advokátní tarif, ve znění pozdějších předpisů) vůči státu. Tento nárok obhájce, je-li plátcem daně z přidané hodnoty, se zvyšuje o částku odpovídající této dani, kterou je obhájce povinen z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů odvést podle zvláštního právního předpisu (tj. podle zák. č. [235/2004](#) Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, dále jen „zákon o DPH“); ustanovení se použije i tehdy, je-li obhájce společníkem právnické osoby zřízené podle zvláštních právních předpisů upravujících výkon advokacie a plátcem daně je tato právnická osoba.

Podle § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř., byl-li obžalovaný pravomocně uznán vinným, je povinen nahradit

státu odměnu a hotové výdaje uhrazené ustanovenému obhájci státem, pokud nemá nárok na obhajobu bezplatnou.

Pokud jde o posuzované otázky, tak z obsahu spisu vyplývá, že proti obviněnému L. S. bylo u Obvodního soudu pro Prahu 3 pod sp. zn. 25 T 23/2010, vedeno trestní stíhání pro přečin krádeže podle § 205 odst. 1 písm. a), b), odst. 2 tr. zákoníku a pro přečin poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku. V průběhu řízení nastal u obviněného důvod nutné obhajoby předpokládaný ustanovením § 36 odst. 1 písm. a) tr. ř. a jelikož si obviněný obhájce sám nezvolil, ač byl o tomto svém právu řádně poučen, byla mu soudem ustanovena obhájkyň JUDr. I. S.. Obviněný byl rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 17. 5. 2010, sp. zn. 25 T 23/2010, uznán vinným výše uvedenými trestnými činy; téhož dne rozsudek nabyl právní moci.

Usnesením ze dne 22. 6. 2010, sp. zn. 25 T 23/2010, Obvodní soud pro Prahu 3 rozhodl podle 151 odst. 2, 3 tr. ř. o odměně a náhradě hotových výdajů ustanovené obhájkyň obviněného, a to ve výši 5 940,- Kč; tato částka představovala odměnu ustanovené obhájkyň ve výši 4 050,- Kč, paušální částku náhradu nákladů ve výši 900,- Kč a DPH ve výši 20 %, která v posuzovaném případě činila částku 990,- Kč. Obhájkyň obviněného byla v rozhodné době plátkyní DPH a přiznání odměny a náhrady hotových výdajů včetně DPH v tomto rozsahu také uplatnila. Soudem přiznaná částka ve výši 5 940,- Kč byla poté obhájkyň JUDr. I. S. uhrazena.

Obviněnému pak byla usnesením Obvodního soudu pro Prahu 3 ze dne 10. 8. 2010, sp. zn. 25 T 23/2010, ve spojení s napadeným usnesením Městského soudu v Praze ze dne 1. 9. 2010, sp. zn. 9 To 313/2010, uložena povinnost, aby státu uhradil pouze částku ve výši 4 950,- Kč, tj. státem uhrazenou odměnu ustanovené obhájkyň obviněného a náhradu jejich hotových výdajů, nikoliv však částku ve výši 990,- Kč představující daň z přidané hodnoty, a to s výše již citovaným zdůvodněním, že povinnost úhrady nelze v této části obviněnému uložit, neboť by tím jednak došlo k jeho znevýhodnění oproti těm obviněným, jimž byli ustanoveni obhájci, kteří plátcí DPH nejsou, a jednak by šlo o postup nespravedlivý, když DPH by státu bylo fakticky odvedeno dvakrát, jednou obhájkyň obviněného a jednou samotným obviněným.

Předně je třeba uvést, že podle názoru Nejvyššího soudu jde v posuzovaném případě o problematiku, na jejíž řešení text zákonné úpravy zcela jednoznačnou odpověď neposkytuje. Trestní řád při stanovení povinnosti odsouzeného nahradit státu náklady trestního řízení používá v ustanovení § 152 odst. 1 písm. b) dikci „odměna a hotové výdaje uhrazené ustanovenému obhájci státem“, ale už je dále nespecifikuje v tom, zda se v případě, kdy ustanovený obhájce je plátcem DPH, jedná o odměnu a hotové výdaje zvýšené o částku představující DPH, či nikoliv. Neuvedení částky připadající na DPH v tomto ustanovení (na rozdíl od dikce § 151 odst. 2 tr. ř.) však podle názoru Nejvyššího soudu neznamená, že by odsouzený nebyl povinen takovou částku státu uhradit, jestliže stát uhradil ustanovenému obhájci jeho odměnu a hotové výdaje včetně příslušné částky DPH.

Při výkladu výše uvedených zákonných ustanovení je podle názoru Nejvyššího soudu třeba vyjít již z povahy vzájemných vztahů státu (soudu) a ustanoveného obhájce na straně jedné a vztahu tohoto obhájce a obviněného na straně druhé. Ve světle těchto vztahů pak výklad zvolený nižšími soudy v posuzované věci zjevně inspirovaný právním názorem obsaženým v usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 23. 10. 2008, sp. zn. 1 Tmo 13/2008, nemůže obstát.

Podle platné právní úpravy obviněný nese náklady své obhajoby, nejde-li o případ obhajoby bezplatné nebo obhajoby za sníženou odměnu, zásadně sám. Do vztahu obviněného a jím zvoleného obhájce stát v tomto směru nijak neingeruje a je tedy v zásadě na nich, na jakých podmínkách poskytování služby (právní pomoci) se mezi sebou dohodnou. V zásadě ale platí výše již uvedené, tj. že advokát (obhájce) poskytuje své právní služby za odměnu, má mimo jiné nárok na náhradu hotových výdajů, a je-li plátcem DPH, tj. je-li za poskytování služeb povinen odvést státu daň z

přidané hodnoty (viz výše citovaná ustanovení zákona o DPH), pak mu vedle toho náleží i částka odpovídající této dani.

Je-li u obviněného dán některý z důvodů nutné obhajoby (§ 36 a násl. tr. ř.) a obviněný si obhájce sám nezvolí (jako tomu bylo v posuzovaném případě), pak soud obviněnému obhájce ustanoví. V takovém případě je, nemá-li obviněný současně nárok na obhajobu bezplatnou nebo obhajobu za sníženou odměnu, stát až do skončení trestního řízení za obviněného garantem úhrady nákladů obhajoby takto ustanoveného obhájce. Důvodem, proč stát prozatímně nese náklady obhajoby obviněného, je zejména potřeba vytvoření nezbytných materiálních podmínek realizace práva na právní pomoc v případech, kdy zajištění obhajoby obviněného je v zájmu tzv. fair procesu nezbytné (srov. nález Ústavního soudu ze dne 26. dubna 2005, sp. zn. IV. ÚS 167/05). Tím, že stát takto garantuje vyplacení odměny ustanovenému obhájci, zajišťuje, že právní pomoc bude v těchto nezbytných případech skutečně poskytnuta a jejímu poskytnutí nebude bránit např. projevená neochota obviněného podílet se na nákladech své obhajoby.

Stát tedy z tohoto pohledu ve vztahu k ustanovenému obhájci hradí náklady obhajoby pouze prozatímně. Dočasně tak supluje roli obviněného, jenž v případě, kdy je v řízení pravomocně uznán vinným, a nemá-li právo na bezplatnou obhajobu (srov. § 33 odst. 2 tr. ř.), je povinen tyto náklady obhajoby státu nahradit. V konečném důsledku náklady ustanoveného obhájce hradí zásadně sám obviněný, a to v takové výši, v jaké by je jinak hradil pro případ tzv. mimosmluvní odměny (§ 6 a násl. advokátního tarifu), pokud by jeho vztah s obhájcem nebyl založen na základě rozhodnutí soudu v souladu se zákonnou úpravou vyplývající z trestního řádu [srov. § 39 odst. 1 tr. ř., § 14 odst. 1, odst. 2 písm. a) zákona o DPH]. Pokud je tedy ustanovený obhájce obviněného plátcem DPH, tzn. že z právní služby poskytnuté za úplatu je povinen státu odvést částku ve výši odpovídající dani z přidané hodnoty, pak mu stát tuto částku za obviněného uhradí navýšenou o příslušnou částku DPH (§ 151 odst. 3 tr. ř.), stejně jako by k tomu byl povinen obviněný, pokud by si takového obhájce zvolil. Právě opačný postup by zakládal nerovnost mezi obviněnými, pokud v případě ustanoveného obhájce (plátce DPH) by obviněný nebyl povinen uhradit částku připadající na tuto daň, zatímco v případě, že by si téhož advokáta jako obhájce sám zvolil by zcela nepochybně uhradil za právní službu odměnu a hotové výdaje včetně příslušné částky DPH odváděné tímto obhájcem státu. Jestliže obviněný je pravomocně uznán vinným trestným činem, je pak povinen státu uhradit celou částku, kterou stát vynaložil na náklady ustanoveného obhájce, a to včetně částky představující DPH, stejně jako by tak ve vztahu k obhájci učinil samotný obviněný, pokud by náhradu těchto nákladů trestního řízení nezprostředkoval stát.

Jiný výklad ustanovení § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř., podle něhož odsouzený (nemá-li právo na bezplatnou obhajobu) je povinen nahradit státu „odměnu a hotové výdaje uhrazené ustanovenému obhájci státem“, by jednak odporoval garanční úloze státu v případech nutné obhajoby, jednak by tím bylo založeno nerovné postavení mezi obviněnými, jež si obhájce - plátce DPH v případě, kdy je dán důvod nutné obhajoby, sami na plnou moc zvolí, a těmi obviněnými, kteří si jej při existenci těchto důvodů nezvolí, a proto jim ho soud ustanoví. Prvně uvádění obvinění by měli bezvýjimečnou povinnost uhradit náklady jimi zvoleného obhájce, včetně částky představující DPH, kdežto u druhé skupiny obviněných by o tuto částku byla jejich povinnost hradit vzniklé náklady řízení nedůvodně snížena. Naopak, vůbec nelze spatřovat nerovnost v postavení obviněných, kterým je jako obhájce ustanoven advokát, jenž je plátcem DPH a náklady jejich obhajoby se tak zvyšují o částku představující příslušnou částku DPH, a těmi, jimž je ustanoven obhájce, který plátcem DPH není. Jak ve své stížnosti zdůrazňoval i ministr spravedlnosti, princip rovnosti je třeba chápat zásadně jako rovnost startovních šancí. Tu trestní řád dává všem obviněným, u nichž je dán některý z důvodů nutné obhajoby, když podle ustanovení § 38 odst. 1 má vždy přednost volba obhájce obviněným před jeho ustanovením soudem, resp. k ustanovení obhájce soud přistoupí až tehdy, když si obviněný v poskytnuté lhůtě obhájce nezvolí. Každý obviněný tedy má především právo zvolit si obhájce sám, a

to takového, který bude nejlépe vyhovovat jeho, a to i finančním, požadavkům. Nic mu tedy nebrání, aby si sám, a to popřípadě i kdykoli poté, co mu soud obhájce ustanoví, zvolil na plnou moc obhájce, který kupř. nebude plátcem DPH, a tím případně ovlivnil náklady své obhajoby. Toto kritérium, tedy zda je advokát plátcem DPH či nikoliv, může upřednostnit jen obviněný při své volbě obhájce, avšak není žádným zákonným hlediskem pro soud, který poté, co obviněný přes řádné poučení si obhájce ve stanovené lhůtě nezvolil, tak jak tomu bylo v posuzované věci, mu obhájce ustanoví. V tomto směru lze odkázat jak na ustanovení § 38 odst. 1 tr. ř., tak především na zákonem upravený postup soudů při ustanovování obhájců z řad advokátů, kteří souhlasí s výkonem obhajoby jako ustanovení obhájci, a to podle pořadí v pořadníku vedeného u příslušného soudu, v jehož obvodu má tento advokát své sídlo (srov. § 39 odst. 1 až 3 tr. ř.). Proto nelze spatřovat porušení principu rovnosti ani v tom, že zatímco jednomu obviněnému byl ustanoven obhájcem advokát, který je plátcem DPH, tak v případě jiného obviněného se jednalo o obhájce, který není plátcem DPH.

Obstát nemůže ani argument soudů opírající snížení povinnosti odsouzeného o částku odpovídající DPH tím, že jinak by došlo k dvojí úhradě této daně za tutéž zdanitelnou právní službu. V posuzovaném případě ve skutečnosti k žádnému dvojímu, a pro obviněného nespravedlivému, odvodu DPH nedochází. Je totiž zřejmé, že pokud stát (soud) uhradil ustanovenému obhájci, jenž je plátcem DPH, jeho odměnu a hotové výdaje, tak mu je uhradil včetně DPH. V tomto okamžiku stát nejenže nezískává žádnou částku odpovídající DPH, na kterou má ze zákona o DPH nárok, ale naopak stát (resp. soud) takovou částku vyplácí obhájci. To znamená, že se ocitá v situaci, kdy místo toho, aby mu byla uhrazena částka odpovídající 20 % daně z přidané hodnoty, tak naopak o tuto částku přichází. Soud v souvislosti s vyúčtováním nákladů obhajoby (tj. s poskytnutím právní služby za úplatu ze strany advokáta) vlastně vystupuje jako prostředník mezi ustanoveným obhájcem – plátcem DPH a jeho klientem – obviněným. Odsouzený tím, že uhradí náklady obhajoby včetně této částky jen „vyrovnává takto vzniklý „úbytek“ na DPH. Při postupu zvoleném soudy v této věci totiž ve svém důsledku nedochází k cílenému jedinému odvodu této daně, ale ve skutečnosti není odvedena žádná daň z posuzovaného zdanitelného plnění, které je předmětem DPH, tj. ze služby právní pomoci poskytnuté obhájcem. Jestliže služba – právní pomoc jako zdanitelné plnění za úplatu je poskytnuta obviněnému, tak ten jako „odběratel“ této služby („konečný spotřebitel“) je povinen za ni zaplatit její cenu. Pokud je součástí ceny DPH, je odsouzený povinen ji uhradit a v jejím rámci též příslušnou část připadající na DPH (srov. přiměřeně rozhodnutí č. [25/2004](#) Sb. rozh. tr.). Stát ve skutečnosti příslušnou částku DPH získává jen jednou, a to pak v rámci její úhrady advokátem (obhájcem) jako plátcem DPH.

Lze tak uzavřít, že soud v rozhodnutí podle § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. o povinnosti odsouzeného nahradit státu odměnu a hotové výdaje uhrazené ustanovenému obhájci státem uloží odsouzenému, který nemá nárok na bezplatnou obhajobu, povinnost zaplatit státu stejnou částku, jakou stát předtím podle § 151 odst. 2 tr. ř. pravomocně přiznal tomuto obhájci a posléze mu ji i uhradil, tj. částku představující jak jeho odměnu a hotové výdaje, tak částku připadající na daň z přidané hodnoty, pokud je obhájce plátcem této daně a má tak povinnost ji odvést státu.

Nejvyšší soud proto z důvodů v rozhodnutí výše uvedených vyslovil, že napadeným usnesením Městského soudu v Praze ze dne 1. září 2010, sp. zn. 9 To 313/2010, a v řízení, které mu předcházelo, byl porušen zákon v ustanoveních § 148 odst. 1 písm. c) tr. ř. a § 152 odst. 1 písm. b) tr. ř. ve prospěch obviněného L. S.

Rozsudek Nejvyššího soudu pouze deklaruje rozsah porušení zákona a je jen výrokem „akademickým“, nebojiný postup trestní řád v tomto případě, kdy zákon nebyl porušen v neprospěch obviněného L. S. , neumožňuje (srov. § 269 odst. 2 tr. ř. a contrario).

Další články:

- [Trestní odpovědnost \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)